

PRIOLOG RASPRAVI O PRAVNOM UREĐENJU POLAGANJA PODMORSKIH KABELA I CJEVOVODA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Izv. prof. dr. sc. Biserka Rukavina*

UDK 3417.799.1(497.5)

<https://doi.org/10.30925/zpfsr.44.2.8>

Ur.: 12. veljače 2022.

Pr.: 17. listopada 2022.

Pregledni rad

Sažetak

U Republici Hrvatskoj ne postoji jedinstveni propis koji bi regulirao postupak i uvjete polaganja podmorskih kabela i cjevovoda, već su relevantne odredbe sadržane u više pravnih akata. Stoga je jedan od ciljeva ovoga rada prikazati i analizirati zakonske i podzakonske akte koji izravno ili neizravno uređuju pitanje polaganja i održavanja podmorskih kabela i cjevovoda kako bi se utvrdilo je li postojeći pravni okvir odgovarajući. U radu se razmatra i u kojoj mjeri postoji terminološka i sadržajna ujednačenost ključnih pojmova polaganja i održavanja podmorskih kabela i cjevovoda s obzirom na to da izostanak ujednačene terminologije dovodi do pravne nesigurnosti i raznolike primjene i postupanja u praksi pojedinih dionika. Posebna je pozornost posvećena postupku izdavanja odobrenja za polaganje podmorske kabelske infrastrukture te dobivanju koncesije za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda. S obzirom na to da je bitna transparentnost i dostupnost podataka o izdanim koncesijama i ovlaštenicima koncesija, autor će dati kritički osvrt na svojevrsni dualizam u primjeni Pravilnika o Registru koncesija i Pravilnika o Upisniku koncesija na pomorskom dobru. Zaključno se daje ocjena pravne uređenosti polaganja i održavanja podmorske kabelske infrastrukture te prijedlozi mogućih novih pravnih rješenja za unaprjeđenje područja istraživanja.

Ključne riječi: *podmorski kabeli i cjevovodi; odobrenje; koncesija za posebnu upotrebu pomorskog dobra; upisnici.*

1. UVOD

Od polaganja prvoga podmorskog kabela prošlo je više od 150 godina i u međuvremenu se znatno promijenila tehnologija njihova polaganja i održavanja.¹

* Dr. sc. Biserka Rukavina, izvanredna profesorica, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet; biserka.rukavina@pfri.uniri.hr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4522-7087>.

1 Prvi kabel položen je 1845. godine u rijeci Hudson, a 1885. položena je prva kabelska linija između Engleske i Francuske, od Dovera u Engleskoj preko La Mancha do Calaisa u

O njihovoj važnosti za čovječanstvo svjedoči i činjenica da se više od 99 % svih podataka prenosi podmorjem.² Podmorski kabeli i cjevovodi položeni na morsko dno izloženi su različitim ugrozama bilo da je riječ o ribarskoj djelatnosti, vremenskim neprilikama ili namjernom i nenamjernom oštećenju ili otuđenju.³ Njihovo oštećenje ili otuđenje znači, osim privremenog prekida prijenosa signala, električne energije, vode i sl., i velike financijske gubitke za investitore koji zahtijevaju od pravnog sustava da im osigura odgovarajuću pravnu zaštitu. O važnosti pravne zaštite ovih infrastrukturnih objekata govori i podatak da je već 1884. godine donesena Međunarodna konvencija o zaštiti podmorskih telegrafskih kabela⁴ u Parizu koja obuhvaća odredbe o zaštiti brodova koji polažu kabele, ali i o zaštiti već položenih kabela. Države članice su se obvezale da će kažnjavati počinitelje kaznenih djela počinjenih bilo pri polaganja kabela ili na već položenim kabelima. Protekom vremena rješenja sadržana u Konvenciji o zaštiti podmorskih telegrafskih kabela su zastarjela te je ona izgubila na svojoj prvotnoj važnosti. Najznačajniji međunarodni pravni izvor koji uređuje pravo država na polaganje i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda je Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine, koja osim prava, propisuje i odgovarajuće obveze i odgovornosti država članica ovisno o tome u kojem se morskom režimu kabeli polažu.

Republika Hrvatska uskladila je odredbe o polaganju podmorskih kabela i cjevovoda s odredbama Konvencije UN-a o pravu mora. Valja istaknuti kako u Republici Hrvatskoj nema jedinstvenog propisa koji bi regulirao uvjete i postupke polaganja i održavanja podmorskih kabela i cjevovoda te kontrolu provedbe propisanih mjera. Tako se pojedine odredbe o pravu i uvjetima za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda nalaze u Pomorskom zakoniku⁵ i Pravilniku o uvjetima za izdavanje odobrenja za polaganje cjevovoda i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja).⁶ Pritom se odredbe Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (u daljnjem tekstu: ZPDML)⁷ i Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru⁸ primjenjuju u dijelu koji se odnosi

Francuskoj. Prvi kabel između Europe i SAD-a uspješno je položen 1866. godine nakon niza bezuspješnih pokušaja. O povijesti polaganja podmorskih kabela vidi: Pavao Gabre, „Sloboda polaganja i zaštita podmorskih kabela“, *Naše more* 15, br. 1-2 (1968): 27.

2 *Ramski Internet portal*, pristup 27. siječnja 2022., <https://www.rama-prozor.info/clanak/ovim-kablovima-se-prenosi-99-posto-svih-podataka/23054>.

3 Vidi više: Irena Jurdana, Biserka Rukavina i Sandra Tominac Coslovich, „Sustainable Development of Submarine Optical Cable Infrastructure: Technical and Legal Aspects“, u: *Naše more, Proceedings of the 1st International Conference of Maritime Science and Technology*, ur. Žarko Koboević (Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku, 2019.), 229.

4 *Međunarodni odbor za zaštitu kabela*, pristup 27. siječnja 2022., <https://www.iscpc.org>.

5 Pomorski zakonik, Narodne novine, br. 181/04., 76/07., 146/08., 61/11., 56/13., 26/15., 17/19.

6 Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za polaganje cjevovoda i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 126/07.

7 Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, br. 158/03., 100/04., 141/06., 38/09., 123/11., 56/16., 98/19.

8 Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 23/04.,

na dobivanje koncesije za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda.

S obzirom na opisano, u radu se nastoji odgovoriti na pitanje je li i koliko je pravno uređenje polaganja podmorskih kabela i cjevovoda *de lege lata* u hrvatskom pravnom sustavu odgovarajuće.

2. PRAVO POLAGANJA I ODRŽAVANJA PODMORSKIH KABELA I CJEVOVODA U HRVATSKOM ZAKONODAVSTVU

2.1. Polaganje i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u odredbama Pomorskog zakonika

2.1.1. Pravni status podmorskih kabela i cjevovoda

Kako bi se uspostavio odgovarajući pravni okvir i pružila pravna zaštita korištenja podmorske kabelaške i cjevovodne infrastrukture, bitno je odrediti njihov pravni status, odnosno postaviti definiciju i bitne elemente tih objekata. U nastavku će se rada analizirati relevantne odredbe Pomorskog zakonika i drugih propisa kako bi se utvrdilo je li ispunjen opisani uvjet. Pomorski zakonik kao temeljni pomorski propis sadrži nekoliko odredbi o podmorskim kabelima i cjevovodima, ali među definicijama obuhvaćenim u čl. 5 ne postoji i ona koja bi se odnosila na podmorske kabele i cjevovode.

Prema Pomorskom zakoniku pomorski objekti dijele se na plovne objekte, nepomične odobalne objekte i plutajuće objekte (čl. 5. st. 1. t. 31.). Postavlja se pitanje kojoj kategoriji pomorskih objekata podmorski kabeli mogu pripadati s obzirom na svoja tehnička i uporabna svojstva. Prema čl. 5. st. 1. t. 23. Pomorskog zakonika nepomičnim odobalnim objektom smatra se: *pomorski objekt u potpunosti ili djelomično ukopan u morsko dno ili položen na morsko dno, koji nije namijenjen za plovidbu (npr. nepomični odobalni objekt za istraživanje i eksploataciju podmorja, podmorski cjevovod i sl.), osim podmorskog kabela i objekata prometne infrastrukture (npr. podmorski tunel, most oslonjen na morsko dno i sl.)*. Na temelju navedene odredbe proizlazi kako se podmorski kabeli ne smatraju nepomičnim odobalnim objektima jer su izričito izuzeti iz definicije, iako ispunjavaju bitne elemente: a) potpuno ili djelomično ukopavaju se u morsko dno, odnosno polažu se na morsko dno i b) nisu namijenjeni za plovidbu. Druga mogućnost kategorizacije odnosi se na svrstavanje podmorskih kabela u plutajuće objekte. Prema čl. 5. st. 1. t. 29. Pomorskog zakonika plutajući objekt jest: *pomorski objekt stalno privezan ili usidren na moru, koji nije namijenjen za plovidbu (npr. plutajući dok, plutajuće skladište, plutajući restoran, plutajuća elektrana, pontonski most, pontonska marina i sl.)*. Raščlambom sadržajnih komponenti ove definicije razvidno je da se podmorski kabeli s obzirom na svoju namjenu ne mogu svrstati u kategoriju plutajućih objekta jer nisu privezani ili usidreni na moru.

Osim Pomorskog zakonika odredbe o podmorskim kabelima sadrži i Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja. U skladu s čl. 2. Pravilnika o uvjetima za izdavanje

odobrenja podmorski kabeli su telekomunikacijski ili energetska kabeli položeni ispod morske površine na morsko dno ili ukopani u morsko dno. Iako se ovom odredbom ne daje izričita kategorizacija ovih infrastrukturnih objekata već se opisuje tehnika njihovog polaganja i položaj u odnosu na morsko dno, ona daje određene smjernice za definiranje pravnog statusa podmorskih kabela kao nepomičnih pomorskih objekata. Vidljivo je da Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja kao bitan element za definiranje podmorskih kabela uključuje i namjenu tih objekata infrastrukture koji su predmet regulacije.

Drugo se pitanje odnosi na pravni status podmorskih cjevovoda. Prema čl. 5. st. 1. t. 23. Pomorskog zakonika podvodni cjevovodi smatraju se nepomičnim odobalnim objektima jer su u definiciji nepomičnog odobalnog objekta navedeni kao jedan od mogućih primjera.

Međutim u odredbi čl. 811. st. 1. Pomorskog zakonika podmorski cjevovodi okarakterizirani su kao plutajući objekti čime je takva kategorizacija dovedena u koliziju s odredbom iz čl. 5. st. 1. t. 23. Pomorskog zakonika. Kao i u slučaju definiranja podmorskih kabela, Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja sadrži definiciju podmorskih cjevovoda, ali ih ne podvodi pod određenu kategoriju pomorskih objekata. Podmorskim cjevovodima smatraju se cjevovodi položeni ispod morske površine koji su djelomično ili potpuno postavljeni na osloncima iznad morskog dna, položeni na morsko dno ili ukopani u morsko dno, a koji mogu služiti u svrhu istraživanja, iskorištavanja ili obavljanja gospodarske djelatnosti transporta plina, ugljikovodika ili vode. Ova odredba može biti važna pri kategorizaciji podmorskih cjevovoda u određenu skupinu pomorskih objekata jer opisuje njihovu svrhu i načine polaganja.

Definicija podmorskih cjevovoda nalazi se u još jednom skupu pravila, a to su Pravila za statutarnu certifikaciju brodova, Opći propisi⁹ na temelju kojih Hrvatski registar brodova odlučuje o izdavanju Svjedodžbe o sigurnosti podmorskih cjevovoda i ona sadržajno slijedi onu iz Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja. U točki 2.2.31., podtočka 2. navodi se da je podmorski cjevovod: *općeniti pojam koji obuhvaća dio podmorskog cjevovoda položen ispod morske površine, a koji može biti postavljen u potpunosti ili djelomično na osloncima iznad morskog dna, položen na morsko dno ili ukopan u morsko dno*. Isto tako podmorski cjevovodi izričito se podvode pod kategoriju „nepomični odobalni objekt“ te samim time prate rješenja i Pomorskog zakonika.

Kako bi se izbjegle pravne rasprave o pravnom statusu podmorskih kabela i cjevovoda autor predlaže da se u odnosu na podmorske kabele definicija nepomičnog odobalnog objekta u Pomorskom zakoniku izmijeni tako da se brišu riječi „osim podmorskog kabela“ te se među primjere nepomičnih odobalnih objekata izrijeком navedu podmorski kabeli čime bi nedvojbeno stekli status nepomičnog odobalnog objekta. U odnosu na pravni status podmorskih cjevovoda autor smatra potrebnim da se izmijeni odredba čl. 811. st. 1. Pomorskog zakonika tako da se među primjerima plutajućih objekata brišu podmorski cjevovodi kako bi se otklonila kolizija s odredbom iz čl. 5. st. 1. t. 23., kojom je određeno da se podmorski cjevovodi smatraju

9 Pravila za statutarnu certifikaciju brodova, Opći propisi, Narodne novine, br. 15/19.

nepomičnim odobalnim objektima. Jasno i nedvosmisleno definiranje pojma „podmorski kabel“ i „podmorski cjevovod“ iznimno je važno kako bi se osigurala određena pravna zaštita, definirala odgovornost za nastalu štetu tim objektima te pozicionirala nadležnost odgovarajućih tijela.

2.1.2. Ovlasti nadležnog tijela za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda

Pomorski zakonik sadrži odredbu kojom se propisuju ovlasti nadležnog ministarstva pri polaganju podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu (čl. 45. st. 3. Pomorskog zakonika). Ovlasti ministarstva ovise o tome na kojem se dijelu morskoga prostora polažu podmorski kabeli i cjevovodi te o tome je li riječ o podmorskim kabelima ili o cjevovodima.

Za podmorske kabele koji se polažu u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske te prelaze u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske, nadležno ministarstvo izdaje odobrenje za polaganje tih kabela. Ministarstvo ima ovlasti i nadzora nad polaganjem i održavanjem tih podmorskih kabela. Slijedom iznesenoga može se zaključiti kako resorno ministarstvo ima dvojaku ovlast u pogledu polaganja podmorskih kabela, a to je davanje odobrenja te pravo nadzora polaganja i održavanja.

Drugi se dio odredbe odnosi na polaganje podmorskih cjevovoda koji se mogu položiti u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske i prelaziti u područje teritorijalnog mora. U tom slučaju nadležno ministarstvo odobrava i nadzire polaganje i održavanje podmorskih cjevovoda. Ako se oni polažu u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, a ne prelaze u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske, nadležno ministarstvo nije ovlašteno davati odobrenje za polaganje, već isključivo daje suglasnost o smjeru polaganja (kako je definirano čl. 79. st. 3. Konvencije UN-a o pravu mora). Prikaz sadržajnih neusklađenosti odredbe čl. 45. st. 3. Pomorskog zakonika i Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja u dijelu koji se odnosi na definiranje ovlasti pojedinih tijela iznesen je u 3. dijelu ovoga rada.

O prihvatanju ili odbijanju zahtjeva za odobrenjem polaganja podmorskih kabela i cjevovoda nadležno ministarstvo donosi rješenje protiv kojeg nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor (čl. 45. st. 4. Pomorskog zakonika).

Autor skreće pozornost na podatak kako je tek izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika iz 2019. godine propisana izričita zabrana polaganja i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda bez odobrenja nadležnog ministarstva, odnosno dobivanja suglasnosti o smjeru polaganja te je propisana odgovarajuća prekršajna odgovornost. Autor smatra kako je donošenje ove odredbe pozitivan i poželjan pomak ka pružanju odgovarajuće pravne zaštite podmorskih kabela i cjevovoda.

Odredbom iz čl. 45. st. 6. Pomorskog zakonika propisana je obveza nadležnog ministra da donese: *propis o suzbijanju onečišćenja uzrokovanog djelatnostima na morskom dnu i morskom podzemlju radi istraživanja ili iskorištavanja prirodnih bogatstava epikontinentalnog pojasa, uključujući onečišćenja s umjetnih otoka, sprava, uređaja i cjevovoda položenih na morskom dnu, kao i uvjete na temelju kojih se daje odobrenje, pri čemu se zahtijeva i suglasnost ministra nadležnog za poslove zaštite okoliša.* Iz same stilizacije odredbe može se zaključiti kako je riječ o donošenju

više propisa. Postavlja se pitanje je li ispunjena ta obveza. Dio obveze koji se odnosi na donošenje propisa kojim će se propisati uvjeti za izdavanje odobrenja polaganja podmorskih kabela i cjevovoda ispunjen je 2007. godine donošenjem Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja. Drugi propis koji bi obuhvaćao preventivne mjere zaštite mora od djelatnosti korištenja podmorskih cjevovoda nije donesen, ali odgovarajuće odredbe sadržane su u Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora¹⁰ koji propisuje postupke i mjere za predviđanje, sprječavanje, ograničavanje i reagiranje na iznenadna onečišćenja mora. Tako su među vrstama rizika i prijetnji od onečišćenja mora navedene i nezgode na podmorskim cjevovodima (t. 7. Plana intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora). Mišljenje je autora kako te mjere nisu dostatne te bi trebalo donijeti poseban podzakonski akt ili dopuniti Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja uz prilagodbu i samog naslova te definirati mjere i postupke sprječavanja onečišćenja sa sprava, uređaja i cjevovoda položenih na morskom dnu.

2.1.3. Pravna zaštita podmorskih kabela i cjevovoda

Radi zaštite podmorskih kabela od mogućih oštećenja Pomorskim zakonikom uređeno je pitanje postavljanja i održavanja objekata sigurnosti plovidbe kojima se obilježavaju objekti, sredstva ili drugi zahvati na moru ili na obali koji su stalne ili privremene zapreke na plovnom putu, među kojima su navedeni i podmorski kabeli. U skladu s čl. 52. st. 4. Pomorskog zakonika odgovornom osobom za postavljanje i održavanje objekata sigurnosti plovidbe smatra se investitor, vlasnik ili korisnik tog objekta ili sredstva, odnosno nositelj zahvata. Pomorskim zakonikom riješeno je i pitanje postupanja ako odgovorna osoba ne ispuni svoju obvezu. Tako se odredbom čl. 54. st. 5. propisuje da će u tom slučaju Plovput na zahtjev nadležne lučke kapetanije, a na teret odgovorne osobe postaviti objekt sigurnosti plovidbe ili ga dovesti u ispravno stanje.

Podmorski kabeli i cjevovodi izloženi su i određenim opasnostima, odnosno prijetnjama oštećenja koje mogu potjecati od broda. Među odredbama koje se odnose na izvanugovornu odgovornost vlasnika broda i brodarara sadržane u glavi IV. Pomorskog zakonika, nalazi se i odredba o naknadi štete koju pretrpi vlasnik, odnosno korisnik podmorskoga kabela i cjevovoda. Nužno je istaknuti kako odredbom čl. 811. st. 1. Pomorskog zakonika nije izričito propisana odgovornost broda za štete na podmorskim kabelima i cjevovodima već se regulira odgovornost broda za štetu koju nanese operativnim obalama, lukobranama, lučkim uređajima i postrojenjima te plutajućim objektima pri čemu su podmorski kabeli i cjevovodi navedeni kao plutajući objekti. Bez obzira na to što se ta odredba ne bavi pitanjem kategorizacije podmorskih kabela i cjevovoda, navođenje tih objekata kao primjera plutajućih objekata može dovesti do pogrešnoga zaključka da se podmorski kabeli i cjevovodi smatraju plutajućim objektima. Nadalje, u navedenom članku koristi se izraz „podvodni kabeli“ koji se ne koristi u ostalim odredbama Pomorskog zakonika, tako da se može smatrati određenom jezičnom pogreškom i kao takvom ju treba

10 Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora, Narodne novine, br. 92/08.

ispraviti.

Na temelju navedenoga autor predlaže izmjenu odredbe iz čl. 811. st. 1. Pomorskog zakonika na način da ona glasi: *Brod odgovara za štetu koju nanese operativnim obalama, lukobranima, lučkim uređajima i postrojenjima, plutajućim i odobalnim nepomičnim objektima (balisažnim oznakama, plutačama za vez, podmorskim kabelima, cjevovodima i sl.) te drugim objektima u luci ili na moru.*

Odgovarajuća zaštita podmorskih kabela i cjevovoda propisana je i čl. 840.1 Pomorskog zakonika koja dovodi u međuodnos podrtnu koja može biti opasna i utjecati za sigurnost plovidbe, ali i za druge objekte kao što su podmorski kabeli i cjevovodi. Naime, podmorski kabeli i cjevovodi jedan su od kriterija, odnosno elemenata koji nadležna lučka kapetanija uzima u obzir pri utvrđivanju čini li određena podrtna opasnost čime se pridonosi zaštiti podmorskih kabela i cjevovoda od mogućih oštećenja.¹¹

Odredbе o podmorskih kabelima i cjevovodima nalaze se i u dijelu koji se odnosi na prekršaje. Člankom 993. st. 1. t. 9. Pomorskog zakonika propisana je prekršajna odgovornost pravne osobe koja položi i održava podmorske kabele i cjevovode bez odobrenja nadležnog ministarstva, odnosno suglasnosti o smjeru polaganja kako je propisano čl. 45. st. 5. Pomorskog zakonika.

Određenoj se kritici može izložiti propisani raspon visine kazne od 10.000,00 do 500.000,00 kn koji je predviđen ne samo za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda bez pribavljanja odobrenja i suglasnosti, već i za osam drugih prekršaja.

Mišljenje je autora da se prekršajna odredba o podmorskim kabelima i cjevovodima treba regulirati kao izdvojena odredba s odgovarajućom prekršajnom mjerom.

2.2. Polaganje i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda prema odredbama Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja

Oredba čl. 45. st. 6. Pomorskog zakonika propisuje obvezu nadležnog ministra za pomorstvo da donese provedbeni akt kojim će se, među ostalim, propisati uvjeti za davanje odobrenja za polaganje i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu. Tako je 2007. godine donesen Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja. Osim uvjeta za davanje odobrenja za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda, Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja propisuje i uvjete za nadzor nad njihovim polaganjem i održavanjem. Valja istaknuti kako je to prvi podzakonski akt koji uređuje pitanje prava polaganja podmorskih kabela i cjevovoda. Prema mišljenju autora sam naslov Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja podložan je kritikama jer iz njega proizlazi kako se uvjeti za odobrenje odnose samo na cjevovode, a ne i na kabele. Vidljivo je kako je riječ o jezičnoj pogrešci već iz prvoga članka Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja u kojem stoji: *Ovim Pravilnikom propisuju se uvjeti za izdavanje odobrenja za polaganje podmorskih cjevovoda i kabela u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, kao i uvjeti za*

¹¹ Jurdana, Rukavina i Tominac Coslovich, „Sustainable Development of Submarine Optical Cable Infrastructure: Technical and Legal Aspects“, 225.

nadzor nad njihovim polaganjem i održavanjem.

Daljnja je kritika usmjerena na dio odredbe u kojoj stoji da se Pravilnikom o uvjetima za izdavanje odobrenja propisuju *uvjeti za nadzor nad njihovim polaganjem i održavanjem*, s obzirom na to da Pravilnik ne sadrži odredbe o tome te je kao takav manjkav. Jedina odredba o nadzoru obuhvaćena je u čl. 4. st. 1. kojim se pravo nadzora, ali samo nad podmorskim cjevovodima, dodjeljuje Hrvatskom registru brodova.

Izmjene Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja trebale bi obuhvatiti najmanje tri elementa, a to su: a) promijeniti sam naslov Pravilnika tako da glasi: *Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za polaganje i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske*, b) dodati odredbe o načinu provođenja nadzora nad polaganjem i održavanjem podmorskih kabela i cjevovoda te c) definirati nadležno tijelo za nadzor nad polaganjem i održavanjem podmorskih kabela.

Odredba iz čl. 1. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja određuje i polje primjene Pravilnika, tako da se on odnosi na polaganje podmorskih cjevovoda i kabela u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, s tim da se razlikuje ovisno o tome ulaze li položeni kabeli i cjevovodi u teritorijalno more Republike Hrvatske ili ne ulaze.

O sadržaju dijela Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja koji se odnosi na izdavanje odobrenja više će se govoriti u dijelu koji se odnosi na izdavanje odobrenja za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda.

3. ODOBRENJE ZA POLAGANJE PODMORSKIH KABELA I CJEVOVODA

Polaganje podmorskih kabela i cjevovoda uvjetovano je brojnim radnjama koje trebaju obaviti investitori, ali i brojni dionici toga postupka kao što su lučka kapetanija, resorno ministarstvo, klasifikacijsko društvo, Hrvatski hidrografski institut, Plovpup, ministarstvo nadležno za financije i dr. Da bi se započeo postupak polaganja podmorskog kabela ili cjevovoda nužno je pribaviti odobrenje. Odgovarajuće odredbe nalaze se u Pomorskom zakoniku (odnose se isključivo na definiranje tijela ovlaštenog za izdavanje suglasnosti za utvrđivanje koridora), dok su razrađeni uvjeti i postupak izdavanja odobrenja propisani Pravilnikom o uvjetima za izdavanje odobrenja. Ovisno o tome na koje se dijelove morskog prostora polažu, i polaže li se podmorski kabel ili cjevovod, Pravilnik razlikuje tijela koja su ovlaštena dati odobrenje za polaganje, odnosno suglasnost na koridor polaganja.

U slučaju polaganja podmorskih kabela to može biti resorno ministarstvo ili nadležna lučka kapetanija, a kod podmorskih cjevovoda Hrvatski registar brodova, nadležno ministarstvo i lučka kapetanija. U skladu s čl. 6. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja nadležno ministarstvo izdaje suglasnost ako je riječ o podmorskom kabelu koji se polaže u epikontinentalnom pojasu, a nadležna lučka kapetanija ako je riječ o podmorskom kabelu koji ulazi u teritorijalno more Republike Hrvatske.

Kao što je prije navedeno, Pomorski zakonik nudi drukčije rješenje i ta neusklađenost temeljnoga propisa i provedbenog akta može stvarati određene poteškoće u primjeni.

Prema čl. 45. st. 3. Pomorskog zakonika resorno ministarstvo jedino je tijelo koje ima određene ovlasti pri polaganju podmorskih kabela i cjevovoda i ono ima različite ovlasti ovisno o tome je li riječ o podmorskim kabelima ili cjevovodima. Kada je riječ o podmorskim kabelima ovlasti resornog ministarstva propisane su samo za podmorske kabele koji se polažu u epikontinentalnom pojasu i prelaze u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske (odobrava i nadzire njihovo polaganje). Pomorski zakonik ne daje rješenje o ulozi nadležnog ministarstva u slučaju polaganja podmorskih kabela koji se polažu u epikontinentalnom pojasu i ne prelaze u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske.

U slučaju polaganja podmorskih cjevovoda ovlasti nadležnog ministarstva idu u dva smjera, a to su: a) odobravanje i nadziranje polaganja podmorskih cjevovoda, ako se polažu u epikontinentalnom pojasu i prelaze u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske te b) izdavanje suglasnosti o smjeru polaganja podmorskih cjevovoda koji ne prelaze u područje teritorijalnog mora.

Kada je riječ o polaganju podmorskih cjevovoda, Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja propisuje ovlasti resornog ministarstva, nadležne lučke kapetanije te Hrvatskog registra brodova (za razliku od Pomorskog zakonika gdje jedino resorno ministarstvo ima određene ovlasti u slučaju polaganja podmorskog cjevovoda). Hrvatski registar brodova ima prevladavajuću ulogu u cijelom postupku polaganja cjevovoda jer provodi nadzor ne samo nad izradbom i polaganjem podmorskih cjevovoda, već i nad njihovim održavanjem kao svoju kontinuiranu djelatnost. Ako su podmorski cjevovodi položeni u skladu s propisanim tehničkim pravilima, Hrvatski registar brodova izdaje posebnu ispravu, a to je Svjedodžba o sigurnosti podmorskog cjevovoda. Naziv svjedodžbe sadržan u Pravilniku o uvjetima za izdavanje odobrenja (čl. 4. st. 2.) razlikuje se od onoga koji se koristi u Pravilima za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, Opći propisi, a koji glasi *Svjedodžba o sigurnosti nepomičnog odobalnog objekta - podmorski cjevovod*. Stoga bi svakako trebalo ujednačiti nazive, pri čemu autor smatra kako bi se naziv u Pravilniku o uvjetima za izdavanje odobrenja trebao voditi nazivom u Pravilima za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, Opći propisi.

Poslovi lučke kapetanije i resornog ministarstva u postupku pribavljanja uporabne dozvole za položeni podmorski cjevovod definirani su čl. 5. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja koji propisuje sljedeće: *Po završetku polaganja podmorskog cjevovoda u postupku izdavanja uporabne dozvole prema posebnim propisima nadležna lučka kapetanija, odnosno Ministarstvo izdaje potvrdu o sukladnosti s odobrenom suglasnošću za koridor položenog cjevovoda*. Ova je odredba manjkava i nejasna jer nije vidljivo u kojem slučaju djeluje nadležna lučka kapetanija, a u kojem resorno ministarstvo. Također iz ove odredbe nije razumljivo što bi bila potvrda o sukladnosti koju izdaje lučka kapetanija, odnosno resorno ministarstvo u odnosu na suglasnost za određivanje koridora polaganja cjevovoda. Kako bi se otklonile opisane manjkavosti autor predlaže izmjenu odredbe iz čl. 5.

na način da ona glasi: *Po završetku polaganja podmorskog cjevovoda u postupku izdavanja uporabne dozvole prema posebnim propisima nadležna lučka kapetanija za cjevovod koji se polaže u epikontinentalnom pojasu i ulazi u teritorijalno more Republike Hrvatske, odnosno Ministarstvo za cjevovod koji se polaže u epikontinentalnom pojasu i ne ulazi u teritorijalno more Republike Hrvatske izdaje potvrdu o sukladnosti kojom se potvrđuje da je cjevovod položen sukladno s odobrenom suglasnošću za koridor položenog cjevovoda.*

4. KONCESIJA ZA POSEBNU UPOTREBU POMORSKOG DOBRA ZA POLAGANJE PODMORSKOG KABELA I CJEVOVODA

Pravo investitora na polaganje podmorskog kabela ili cjevovoda na odobrenom koridoru temelji se na dobivenoj koncesiji. Osim provođenja postupka dodjele koncesije nužno je pribaviti odgovarajuće dokumente iz područja prostornog uređenja kao što su lokacijska dozvola, građevinska dozvola te uporabna dozvola. S obzirom na to da su uvjeti i postupak pribavljanja navedenih dokumenata propisani različitim propisima te u nadležnosti različitih ministarstava i ovlaštenih tijela, polaganje podmorskih infrastrukturnih objekata vrlo je složen i zahtjevan postupak.

U ovom dijelu rada autor će analizirati uvjete i postupak davanja koncesije za polaganje podmorskih kabela i cjevovoda u skladu s odredbama ZPDML-a te Uredbom o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru, ne ulazeći u raspravu o postojanju kolizije odredbi ZMPML-a i Zakona o koncesijama.¹² Među teoretičarima, ali i praktičarima podijeljena su mišljenja o prvenstvu primjene,¹³ a iz odluka o dodjeli koncesije vidljivo je da se davatelji koncesije istodobno pozivaju na oba zakona.¹⁴ Tim je više donošenje novoga ZPDML-a prioritet i neodgodiva obveza Republike Hrvatske. Mišljenje je autora kako prednost primjene treba dati ZPDML-u kao specijalnom zakonu čija se rješenja trebaju uskladiti s pravom Europske unije te Zakonom o koncesijama.

4.1. Tijelo ovlašteno za donošenje odluke o koncesiji

Čl. 17. st. 2. ZPDML-a propisano je da se koncesija za posebnu upotrebu pomorskog dobra daje na zahtjev, pri čemu se posebnom upotrebom smatra: *1. gradnja na pomorskom dobru građevina za potrebe vjerskih zajednica, za obavljanje djelatnosti na području kulture, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, znanosti,*

12 Zakon o koncesijama, Narodne novine, br. 69/17., 107/20.

13 O međuodnosu Zakona o koncesijama i ZPDML-a više u: Frane Staničić i Maja Bogović, „Koncesije na pomorskom dobru - odnos Zakona o koncesijama i Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama“, *Pravni vjesnik* 33, br. 1 (2017): 84-86, te u: Iva Tuhtan Grgić, „Postupak dodjele koncesije za luku nautičkog turizma u hrvatskom pravu“, u: *Novi pravni režim za marine, Modernizacija prava, Knjiga 47*, ur. Jakša Barbić, Adriana Vicenca Padovan i Vesna Skorupan Wolff (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2019.), 53-55.

14 Odluka o davanju koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra za polaganje podmorskog kabela 110 kV za dionicu od uvale Mali bok na otoku Krku do morske granice luke otvorene za javni promet Merag, otok Cres od 28. svibnja 2020. godine.

informiranja, športa, zdravstva, humanitarnih djelatnosti i druge djelatnosti koja se ne obavlja radi stjecanja dobiti; te 2. gradnja na pomorskom dobru građevina i drugih objekata infrastrukture (ceste, pruge, vodovodna, kanalizacijska, energetska, telefonska mreža i sl.), građevine i drugi objekti za potrebe obrane, unutarnjih poslova, regulaciju rijeka i drugih sličnih infrastrukturnih objekata (čl. 19. st. 1. ZPDML-a). Polaganje podmorskih kabela i cjevovoda ulazi u drugu kategoriju jer oni predstavljaju infrastrukturu potrebnu za opskrbu vodom, električnom energijom i telefonskom mrežom. Samim time podvode se pod primjenu pravila za dobivanje koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra. Da bi se odredilo tijelo koje je nadležno za donošenje odluke o koncesiji pri čemu to može biti Vlada Republike Hrvatske, županijska skupština te gradsko ili općinsko vijeće, nužno je utvrditi kojoj kategoriji određena građevina ili zahvat u prostoru pripada.¹⁵ Koje se građevine ili zahvati u prostoru, odnosno površine imaju smatrati objektima određene kategorije značaja definirano je posebnim pravnim aktom, a to je Uredba o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina od državnog i područnog (regionalnog) značaja.¹⁶ Čl. 3. ove Uredbe propisano je da se među površine državnog značaja ubrajaju i *infrastrukturni koridori podmorskih kabela i cjevovoda u teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji prelaze granice epikontinentalnog pojasa i koji prelaze granice dviju ili više županija*, dok se *infrastrukturni koridori podmorskih kabela i cjevovoda u teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji ne prelaze granice županije*, smatraju površinom od županijskog značaja (čl. 5. Uredbe o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja). Stoga se može zaključiti kako je Vlada Republike Hrvatske nadležna za donošenje odluke o koncesiji za polaganje podmorskog kabela ili cjevovoda u teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji prelaze granice epikontinentalnog pojasa i koji prelaze granice dviju ili više županija, dok je županijska skupština nadležna za donošenje odluke o koncesiji za polaganje podmorskog kabela i cjevovoda u teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji ne prelaze granice županije. Određenoj se kritici izlaže dio odredbe koji opisuje koridore od državnog značaja u dijelu u kojem se navodi da oni *prelaze granice dvije ili više županija*, jer bi bilo ispravno pisati *prelaze granicu jedne ili više županija*. Određena manjkavost pripisuje se i nepostojanju definicije i kategorizacije građevina, zahvata i prostora od lokalnog značaja s obzirom na to da bi se time slijedila rješenja iz ZPDML-a. Moguće rješenje može se temeljiti na zaključku kako se sve druge građevine, zahvati i prostori koji nisu određeni kao objekti od državnog i županijskog značaja imaju smatrati građevinama, zahvatima i prostorima od lokalnog značaja. Ipak, bilo bi uputno izriječno propisati takvo rješenje u samoj Uredbi o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina od državnog i područnog (regionalnog) značaja.

Davatelj koncesije može biti i nadležna lučka uprava ako se podmorska

15 Ako je riječ o objektima od državnog značaja odluku o koncesiji donosi Vlada Republike Hrvatske, za objekte od županijskog značaja županijska skupština, a za objekte lokalnog značaja gradsko ili općinsko vijeće (čl. 19. st. 2. ZPDML-a).

16 Uredba o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina od državnog i područnog (regionalnog) značaja, Narodne novine, br. 37/14., 154/14., 30/21., 75/22.

kabelska i cjevovodna infrastruktura polaže na lučkom području (čl. 66., 67. i 79. ZPDML-a).

4.2. Postupak davanja koncesije

Detaljne odredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru za posebnu upotrebu sadržane su u Uredbi o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru¹⁷ te se kao takve primjenjuje i u slučaju polaganja podmorskih kabela i cjevovoda. Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru donesena je 2004. godine i do sada je mijenjana sedam puta pri čemu je zadnja izmjena donesena 2017. godine. Pravila koja se primjenjuju u slučaju provođenja postupka dodjele koncesije za posebnu upotrebu sadržana su u glavi III. Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru. Člankom 24. Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru definirani su davatelji koncesije, rok na koji se koncesija daje te tijela nadležna za provođenje prethodnog postupka. Bitno je istaknuti kako Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru (osim odredbe o nadležnom tijelu) ne sadrži daljnje odredbe kojima bi se pobliže regulirala svrha provođenja prethodnog postupka te dužnosti, odnosno ovlasti nadležnih tijela u tom postupku.

Dodjela koncesije na pomorskom dobru uvjetovana je ispunjenjem određenih pripremnih radnji. U skladu s čl. 2. st. 2. Uredbe o postupku dodjele koncesije nužno je utvrditi je li granica pomorskog dobra utvrđena i provedena u zemljišnim knjigama. Izmjenama Uredbe o postupku davanja koncesije iz 2011. godine dodana je odredba kojom se izričito propisuje obveza upisa granice pomorskog dobra u zemljišne knjige najkasnije do donošenja odluke o koncesiji ako je riječ o dodjeli koncesije na pomorskom dobru za koju je davatelj Vlada Republike Hrvatske (čl. 2. st. 3. Uredbe). S obzirom na to da je riječ o koncesijama koje se daju na dugi vremenski period i za objekte državnog značaja razumljivo je zašto je zakonodavac donio ovu odredbu. S druge strane, treba imati u vidu kako uvjetovanje dodjele koncesije utvrđivanjem granice pomorskog dobra i upisom u zemljišne knjige može otežati provedbu u praksi s obzirom na dugotrajnost postupka.¹⁸

Drugi se uvjet odnosi na pribavljanje određenih dokumenata prostornog uređenja (čl. 2. st. 1. i 4. Uredbe). Postupak izdavanja lokacijske dozvole pokreće tijelo nadležno za provođenje postupka koncesije, pri čemu je predviđena mogućnost prijenosa ovlasti na podnositelja inicijative da u ime i za račun davatelja pribavi lokacijsku dozvolu (čl. 2. st. 5. Uredbe).

Posebno je važna odredba iz čl. 29. st. 1. Uredbe o postupku davanja koncesije

17 Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 23/04., 101/04., 39/06., 63/08., 125/10., 102/11., 83/12., 10/17.

18 Jedan od razloga složenosti i dugotrajnosti postupka određivanja granica pomorskog dobra svakako je nedostatak sustavnog određivanja granice pomorskog dobra, tako da svaka županija u skladu sa svojim mogućnostima planira u kojoj će mjeri pokrenuti postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra. Drugi se razlog može pripisati činjenici da o svim slučajevima odlučuje povjerenstvo nadležnog ministarstva koje se sastoji od svega tri člana. O problematici određivanja granice pomorskog dobra vidi: Snježana Frković, *Određivanje pomorskog dobra*, pristup 20. siječnja 2023., <https://www.hgk.hr/documents/predavanje-frkovic5a13ed4b58c94.pdf>, 73-86.

na pomorskom dobru koja kaže: *ukoliko je riječ o koncesiji za posebnu upotrebu koja se daje u svrhu gradnje na pomorskom dobru, odluka o koncesiji mora sadržavati rok u kojem je ovlaštenik koncesije dužan ishoditi građevinsku dozvolu ukoliko je ista potrebna po posebnim propisima*. Polaganje podmorskih kabela i cjevovoda smatra se gradnjom na pomorskom dobru tako da odluka o koncesiji svakako mora obuhvatiti i taj podatak. Ako ovlaštenik koncesije u zadanom roku ne ishodi građevinsku dozvolu, odluka o koncesiji prestaje vrijediti (čl. 29. st. 2. Uredbe).

Koncesija za posebnu upotrebu daje se na temelju pisanog zahtjeva. U skladu s čl. 26. Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru zahtjev mora sadržavati: a) ime, prezime i prebivalište, odnosno naziv i sjedište podnositelja zahtjeva, b) idejno rješenje i / ili izjavu o namjeni upotrebe pomorskog dobra te c) očitovanje nadležnog tijela za prostorno uređenje o važnosti objekta za koji se traži posebna upotreba i očitovanje o usklađenosti idejnog rješenja s prostorno-planskom dokumentacijom.

Uredbom je propisan rok od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva unutar kojeg je nadležno tijelo dužno provjeriti je li područje određeno i upisano kao pomorsko dobro. Autor smatra kako je propisani rok predug te predlaže da on bude 15 dana, čime bi se pridonijelo ubrzanju donošenja odluke. Skraćivanje roka posebno je opravdano ako se uspoređi s rokom propisanim za obavještanje podnositelja zahtjeva o nemogućnosti davanja koncesije za posebnu upotrebu za što je predviđen rok od osam dana.

Autor smatra kako je odredba čl. 27. st. 2. Uredbe manjkava jer: a) ne propisuje formu akta kojim se podnositelj izvještava o nemogućnosti prihvaćanja zahtjeva ili nedostatku određene dokumentacije, b) ne propisuje rok za donošenje odluke o dodjeli koncesije te c) nije jasno značenje riječi „prijedlog odluke“ s obzirom na to da nije predviđen postupak u slučaju prihvaćanja ili odbijanja prijedloga odluke.

Uredbom o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru definiran je sadržaj zahtjeva za dodjelu koncesije, ali ne i sadržaj odluke o koncesiji. Tu pravnu prazninu treba popuniti primjenom čl. 24. ZPDML-a koji eksplicitno navodi što odluka o koncesiji treba sadržavati.¹⁹

Pravna zaštita u postupku dodjele koncesije prema ZPDML-u nije odgovarajuće regulirana jer nije imenovano neovisno tijelo koje bi odlučivalo u povodu žalbe, već se propisuje nadležnost Ministarstva koje u povodu žalbe donosi rješenje, a protiv kojeg se može pokrenuti upravni spor (čl. 27.). Uredba o postupku dodjele koncesije upućuje na primjenu Zakona o općem upravnom postupku (čl. 11.) te time slijedi rješenje iz ZPDML-a.²⁰

19 Prema čl. 24. ZPDML-a odluka o koncesiji sadrži područje pomorskog dobra koje se daje na upotrebu ili gospodarsko korištenje; način, uvjete i vrijeme upotrebe ili gospodarskog korištenja pomorskog dobra, stupanj isključenosti opće upotrebe, naknadu koja se plaća za koncesiju, ovlaštenja davatelja koncesije, popis objekata podgradnje i nadgradnje koji se nalaze na pomorskom dobru i daju se u koncesiju, prava i obveze ovlaštenika koncesije uključujući i obvezu održavanja i zaštite pomorskog dobra te zaštite prirode ako se pomorsko dobro nalazi na zaštićenom dijelu prirode.

20 Tuhtan Grgić, „Postupak dodjele koncesije za luku nautičkog turizma u hrvatskom pravu“, 82.

4.3. Ugovor o koncesiji

Kako Uredba o postupku davanja koncesije ne sadrži odredbe o ugovoru o koncesiji, sva pitanja vezana za sadržaj, stupanje na snagu te prestanak ugovora rješavaju se primjenom ZPDML-a. Ugovor o koncesiji sadržajno treba pratiti odluku o koncesiji. Njime se uređuje bliža namjena za koju se daje koncesija, uvjeti kojima tijekom trajanja koncesije mora udovoljavati ovlaštenik koncesije, visina i način plaćanja naknade za koncesiju, jamstva ovlaštenika koncesije te druga prava i obveze davatelja i ovlaštenika koncesije (čl. 25. st. 2. ZPDML-a).²¹

ZPDML i Uredba o postupku davanja koncesije ne propisuju rok unutar kojeg bi davatelj koncesije i ovlaštenik koncesije bili dužni zaključiti ugovor o koncesiji kao ni posljedice propuštanja toga roka. Autor smatra kako bi odredbu o roku trebalo uvrstiti u zakonski tekst, odnosno u Uredbu o postupku dodjele koncesije kako je to, primjerice, propisano za koncesije u lukama otvorenim za javni promet koje se daju u svrhu obavljanja lučkih djelatnosti i ostalih gospodarskih djelatnosti koje ne zahtijevaju korištenje postojećih i / ili izgradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području. U tom slučaju davatelj koncesije i ovlaštenik koncesije dužni su zaključiti ugovor o koncesiji u roku od osam dana od dana donošenja odluke. Ako u tom roku ovlaštenik koncesije ne pristupi potpisivanju ugovora smatra se da je odustao od koncesije (čl. 42. st. 3. Uredbe).

Prema raspoloživim podatcima i analizom odluka davatelja koncesije proizlazi kako se u nedostatku zakonske odredbe rok za sklapanje ugovora određuje za svaki slučaj samom odlukom o dodjeli koncesije koji može biti i do 60 dana od dana objave odluke u Narodnim novinama.²²

Odluka o koncesiji i ugovor o koncesiji definiraju visinu i način plaćanja koncesijske naknade. ZPDML iz 2003. godine propisivao je da se naknada za koncesije dane radi posebne upotrebe pomorskog dobra određuje u simboličnom iznosu. Međutim, izmjenama ZPDML-a iz 2006. godine mijenja se navedena odredba tako da se izuzimaju koncesije gradnje infrastrukture (vodovodna, kanalizacijska, energetska i telefonska). U tom se slučaju naknada utvrđuje kao za gospodarsku upotrebu pomorskog dobra čija se visina određuje polazeći od gospodarske opravdanosti, odnosno profitabilnosti gospodarskoga korištenja pomorskog dobra koja se dokazuje studijom gospodarske opravdanosti, procijenjenom stupnju ugroženosti prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi te zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske.²³

Pri utvrđivanju koncesijske naknade davatelj koncesije osim ZPDML-a treba primijeniti i posebne propise ovisno o predmetu koncesije. Tako se u slučaju davanja

21 Irena Jurdana, Biserka Rukavina i Sandra Tominac Coslovich, „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“, *Pomorstvo* 35, br. 1 (2021): 122, <https://doi.org/10.31217/p.35.1.13>.

22 Čl. VIII. Odluke o davanju koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra u svrhu izgradnje podmorskog ispusta sanitarnih otpadnih voda u akvatoriju otoka Žut, Općina Murter - Kornati, Narodne novine, br. 63/21.

23 Jurdana, Rukavina i Tominac Coslovich, „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“, 122.

koncesije za polaganje i korištenje elektroenergetskog kabela primjenjuje Zakon o tržištu električne energije.²⁴ U skladu s čl. 5. st. 11. Zakona o tržištu električne energije koncesijska naknada za elektroenergetsku infrastrukturu na pomorskom dobru plaća se isključivo po kvadratnom metru zauzetoga pomorskog dobra. Iznos naknade određuje se odlukom ministra gospodarstva i održivog razvoja uz suglasnost ministra nadležnog za pomorstvo. Tako je u ožujku 2022. godine donesena Odluka o određivanju iznosa koncesijske naknade za elektroenergetsku infrastrukturu na pomorskom dobru²⁵ kojom je određena visina koncesijske naknade za energetske kabele te iznosi 2,00 kune za jednožilne kabele i 5,00 kuna po metru kvadratnom zauzetoga pomorskog dobra za trožilne energetske kablove (čl. 2. Odluke).

Načini prestanka koncesije propisani su čl. 31. ZPDML-a,²⁶ dok Uredba o postupku dodjele koncesije uređuje pitanje oduzimanja koncesije.

4.4. Praćenje izvršavanja odluka o dodjeli koncesije i ugovora o koncesiji

Za praćenje izvršavanja odluka i ugovora o koncesiji, davatelj koncesije dužan je imenovati posebno povjerenstvo (čl. 7. st. 1. Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru). Uredbom je propisan sastav te dužnosti povjerenstva. U povjerenstvo se imenuju predstavnici iz područja pomorstva (predstavnik nadležne lučke kapetanije), iz područja prostornog planiranja (stručnjak iz upravnog tijela nadležnog za izdavanje dokumenata na temelju kojih je obavljen zahvat u prostoru) te iz područja financija (stručnjak za financije iz nadležne porezne uprave). Autor napominje kako su dužnosti povjerenstva smanjene izmjenama Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru iz 2017. godine tako da povjerenstvo više nije dužno podnositi izvješće davatelju koncesije (najmanje jednom godišnje) niti je dužno predlagati mjere za otklanjanje uočenih nepravilnosti, odnosno uočenih razloga za oduzimanje koncesije. Prema mišljenju autora razlog donošenja takvog rješenja treba tražiti u nedostatku administrativnoga kapaciteta nadležnih tijela.

24 Zakon o tržištu električne energije, Narodne novine, br. 111/21.

25 Odluka o određivanju iznosa koncesijske naknade za elektroenergetsku infrastrukturu na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 46/22.

26 Koncesija prestaje: 1. istekom vremena za koje je dana, 2. odreknućem ovlaštenika koncesije prije isteka vremena određenog u odluci o koncesiji, 3. smrću ovlaštenika koncesije, odnosno prestankom pravne osobe ako nasljednici, odnosno pravni sljednici ne zatraže pravodobno potvrdu koncesije, 4. oduzimanjem koncesije od davatelja te 5. sporazumnim raskidom ugovora o koncesiji.

5. UPIS PODMORSKIH KABELA I CJEVOVODA U ODGOVARAJUĆE UPISNIKE

5.1. Evidencija polaganja podmorskih kabela i cjevovoda u upisnike koncesija

Transparentnost podataka o dodijeljenim koncesijama postiže se njihovom objavom. Tako je obveza evidencije i objave podataka o koncesijama na pomorskom dobru propisana čl. 36. st. 1. ZPDML-a i oni se upisuju u upisnik koncesija. Detaljna pravila o sadržaju i načinu vođenja upisnika propisana su posebnim podzakonskim aktom, a to je Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru koji je donesen 2004. godine. Ovim Pravilnikom nije uspostavljeno jedinstveno tijelo koje bi bilo odgovorno za vođenje Upisnika, već se obveza vođenja Upisnika veže za davatelja koncesije. Ako je riječ o koncesijama koje daje Vlada Republike Hrvatske, Upisnik vodi resorno ministarstvo, a za koncesije koje daje županijska skupština Upisnik vodi nadležno upravno tijelo u županiji. Za koncesije koje se dodjeljuju za obavljanje pojedinih lučkih djelatnosti, Upisnik koncesija vodi nadležna lučka uprava (čl. 72. st. 1. ZPDML-a).²⁷ Upisnik koncesija javna je knjiga te je ustrojen po uzoru na zemljišne knjige.²⁸ Kako se Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru nije uskladio s izmjenama i dopunama ZPDML-a iz 2009. godine u dijelu koji se odnosi na definiranje tijela nadležnog za dodjeljivanje koncesija, on još uvijek sadrži odredbu prema kojoj županijsko poglavarstvo (umjesto županijska skupština) dodjeljuje koncesije (čl. 2. st. 1. t. 3.) i kao takva nije odgovarajuća.

Postupak upisa u Upisnik koncesija jednak je za sve vrste koncesija bez obzira na to je li riječ o koncesijama za gospodarsko korištenje pomorskog dobra ili koncesijama za posebnu upotrebu. Jedina je razlika u označavanju uloška, kojem se u slučaju koncesije za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, osim broja, pridružuje i oznaka GU (gospodarska upotreba), a za koncesije za posebnu upotrebu koristi se oznaka PU (posebna upotreba) (čl. 3. st. 4. Pravilnika).

Usporedno s Upisnikom koncesija na pomorskom dobru koristi se i Registar koncesija koji je uspostavljen 2018. godine i djeluje pod okriljem Ministarstva financija.²⁹ Registar koncesija jedinstveni je registar u kojeg se unose sve koncesije izdane na području Republike Hrvatske neovisno o njihovoj vrsti i djelatnostima za koje se daju, pa se tako u njega unose i koncesije za polaganje podmorskih

27 Jurdana, Rukavina i Tominac Coslovich, „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“, 123.

28 Upisnik koncesija sastoji se od Glavne knjige (list A, list B i list C), Zbirke isprava i Dnevnika upisnika.

29 Registar koncesija prvi put je uspostavljen 2004. godine donošenjem Pravilnika o ustroju i vođenju registra koncesija, Narodne novine, br. 164/04. Ovaj se Pravilnik primjenjivao do 2009. godine kada se donosi novi Pravilnik o ustroju i vođenju Registra koncesija, Narodne novine, br. 9/09., da bi se 2013. godine donio novi Pravilnik o Registru koncesija, Narodne novine, br. 26/13. Registar koncesija kako je danas uređen uspostavljen je Pravilnikom o Registru koncesija koji je donesen 2018. godine, Narodne novine, br. 1/18.

kabela i cjevovoda. U Registru koncesija kao vrsta koncesije navedena je *koncesija pomorskog dobra za posebnu upotrebu u svrhu gradnje kabela veze te posebna upotreba pomorskog dobra*. Za razliku od Upisnika koncesija na pomorskom dobru gdje je vođenje Upisnika razdijeljeno na više tijela (resorno ministarstvo, upravno tijelo županije, grad / općina), Registar koncesija vodi Ministarstvo financija pri čemu ono njegovo vođenje može povjeriti i drugoj pravnoj osobi (čl. 3. st. 2. Pravilnika o Registru koncesija).

Subjekti upisa u Registar koncesija obje su strane potpisnice ugovora o koncesiji, a obveznik unosa podataka u Registar koncesija je davatelj koncesije. Rok za unošenje podataka iz ugovora o koncesiji je relativno kratak i iznosi deset dana od dana sklapanja ugovora o koncesiji. Ako se ovo rješenje usporedi s onim iz Pravilnika o Upisniku koncesija na pomorskom dobru, uočava se da je rok znatno kraći s obzirom na to da Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru propisuje rok od trideset dana od dana zaključenja ugovora o koncesiji, odnosno dodatka ugovoru o koncesiji (čl. 5.).³⁰

Ono po čemu se Registar koncesija razlikuje od Upisnika koncesija na pomorskom dobru su odredbe o naknadi za koncesiju te propisivanje obveze unosa podataka o plaćanju koncesijske naknade što autor pozdravlja kao dobro rješenje.

Zaključno se ističe kako je pitanje evidencije koncesija na pomorskom dobru u hrvatskom pravnom sustavu istodobno regulirano s dva podzakonska propisa. Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru donesen je 2004. godine na temelju ZPDML-a i do danas nije mijenjan. S druge je strane Pravilnik o Registru koncesija (koji se donosio više puta) koji je opći pravni akt i koji se kao takav primjenjuje na sve ugovore o koncesijama, pa i na one koji se odnose na pomorsko dobro. S obzirom na to da Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru nije stavljen izvan snage, on je i dalje dio pozitivnoga hrvatskog pravnog sustava, tako da se uočava određeni dualitet pravnog uređenja evidentiranja koncesija na pomorskom dobru.³¹

Kako je donošenje novoga ZPDML-a prioritet ne samo radi usklađivanja s relevantnim direktivama Europske unije, već i Zakonom o koncesijama, za očekivati je da će se podredno, nakon donošenja krovna zakona, pristupiti reviziji podzakonskih akata, kako bi se otklonila postojeća preklapanja i neujednačenosti u području dodjeljivanja koncesija na pomorskom dobru.

5.1.1. Upis podmorskih kabela i cjevovoda u upisnik brodova

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture donijelo je 2020. godine Pravilnik o vođenju upisnika brodova, najvišoj dopuštenoj starosti i tehničkim uvjetima za upis u upisnik brodova (u daljnjem tekstu: Pravilnik o vođenju upisnika brodova)³² kojim se definira način vođenja upisnika brodova, podatci koji se unose u glavnu knjigu

30 Jurdana, Rukavina i Tominac Coslovich, „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“, 123.

31 Jurdana, Rukavina i Tominac Coslovich, „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“, 123.

32 Pravilnik o vođenju upisnika brodova, Narodne novine, br. 13/20.

upisnika brodova, obrasci isprava, izvadaka i ispisa iz upisnika brodova te način pristupa državnih tijela i tijela s javnim ovlastima podacima iz upisnika. Pravilnikom o vođenju upisnika brodova propisano je da se odredbe koje se odnose na brodove *mutatis mutandis* primjenjuju i na druge pomorske objekte, osim ratnog broda, ako samim Pravilnikom nije drukčije određeno (čl. 4. 1. Pravilnika).

Za investitore koji su dobili koncesiju za posebnu upotrebu pomorskog dobra posebno je važna odredba iz Pravilnika o vođenju upisnika brodova, kojom se propisuje koje dodatne isprave i dokumente treba priložiti pri prvom upisu, a to je ugovor o koncesiji na pomorskom dobru s preslikom lokacijske dozvole ili preslikom izvotka iz detaljnog plana uređenja. Iz priloženih isprava mora biti vidljivo da podnositelj zahtjeva upravlja područjem na kojem se plutajući objekt ili nepomični odobalni objekt postavlja te da je postavljanje plutajućeg objekta ili nepomičnog odobalnog objekta planirano lokacijskom dozvolom ili detaljnim planom uređenja (čl. 41. Pravilnika o vođenju upisnika brodova).

Pravilnikom o vođenju upisnika brodova definiran je način kreiranja i dodjeljivanja oznaka plutajućim i nepomičnim odobalnim objektima tako da se oznaka plutajućeg objekta sastoji se od oznake luke upisa, slova PLO i nacionalnog identifikacijskog broja (čl. 57. st. 6.). Oznaka nepomičnog odobalnog objekta sastoji se od oznake luke upisa, slova NOO i nacionalnog identifikacijskog broja (čl. 57. st. 7.).

Pravilnik o vođenju upisnika brodova pridonosi zaštiti podmorskih kabela i cjevovoda jer propisuje obvezu korištenja oznaka i njihovih isticanja na propisani način, čime se omogućuje lakša i brža identifikacija pomorskog objekta kao i provjera podataka korisnika odnosno osobe koja ima pravni interes nad tim objektom posebno u slučaju njegovog oštećenja ili otuđenja. Člankom 83. st. 3. Pravilnika o vođenju upisnika brodova propisano je da pomorski objekt čija je konstrukcija takva da nema pramac i krmu, oznaka i ime moraju biti ispisani na objektu na način da se mogu dobro uočiti s mora i iz zraka.

5.2. Evidencija podmorskih kabela i cjevovoda u pomorskim publikacijama

Hidrografska djelatnost obuhvaća brojne djelatnosti koje se vežu za hidrografsku izmjeru mora i podmorja te druga snimanja objekata u priobalju, a obavlja je Hrvatski hidrografski institut.³³ Među poslove Hrvatskog hidrografskog instituta ulazi i ucrtavanje koridora polaganja podmorskih kabela i cjevovoda kako je propisano Pravilnikom o uvjetima za izdavanje odobrenja. U skladu s čl. 8. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja investitor koji je dobio uporabnu dozvolu za polaganje podmorskog kabela ili cjevovoda na određenom dijelu morskog dna, odnosno podmorja dužan je dostaviti Hrvatskom hidrografskom institutu kopije izvedbene dokumentacije radi ucrtavanja podmorskog kabela ili cjevovoda u

³³ Hrvatski hidrografski institut javna je ustanova koja obavlja hidrografske djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku. Osigurava razvoj sigurnosti plovidbe na moru tako što provodi hidrografske ili batimetrijske izmjere te prikuplja podatke o objektima u moru. Uz to, vodi i hidrografski informacijski sustav gdje se mogu vidjeti prostorni podatci na određenim područjima.

pomorske karte i upisa u pomorske publikacije. Pravilnikom o uvjetima za izdavanje odobrenja nije predviđena izravna predaja dokumentacije Hrvatskom hidrografskom institutu već putem nadležne lučke kapetanije. Postavlja se pitanje što ako investitor ne postupi u skladu s čl. 8. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja i ne dostavi traženu dokumentaciju. Posljedice propuštanja predaje dokumentacije propisane su čl. 9. Pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja, ali samo za korisnike već položenih podmorskih kabela i cjevovoda u trenutku stupanja na snagu samog Pravilnika. Naime, ako korisnici u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Pravilnika ne dostave zahtijevanu dokumentaciju smatrat će se da podmorski kabeli i cjevovodi za koje nije predana dokumentacija nisu u upotrebi. Autor svakako smatra nužnim propisati posljedice u slučaju propuštanja dostave dokumentacije investitora, odnosno korisnika u slučaju polaganja novih podmorskih kabela i cjevovoda. Jedno je od mogućih rješenja donošenje odgovarajuće prekršajne odredbe u samom Pomorskom zakoniku.

Obveza obilježavanja pozicije položenih podmorskih kabela i cjevovoda propisana je Pravilnikom o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe.³⁴ Člankom 18. toga pravilnika propisano je da se položeni podmorski kabeli, cjevovodi i ispusti označavaju, tzv. posebnim oznakama.³⁵ Za označavanje mjesta ulaza podmorskog kabela, cjevovoda i ispusta u more na obali postavlja se oznaka zabranjenog sidrenja (čl. 28. st. 2. Pravilnika o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe). Ova je odredba iznimno važna jer pridonosi zaštiti podmorskih kabela i cjevovoda i to na onim dijelovima gdje su najviše izloženi raznim ugrozama zbog obavljanja drugih aktivnosti na moru i obali.

Vidljivost postojanja objekata sigurnosti plovidbe i podataka o njima omogućena je uspostavom jednoga novog registra koji vodi Plovput,³⁶ a riječ je o Registru objekata sigurnosti plovidbe. Obveza uspostava Registra objekata sigurnosti plovidbe propisana je Pravilnikom o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe. Obveznici održavanja objekata sigurnosti plovidbe kako su definirani čl. 52. Pomorskog zakonika, dužni su elektroničkim putem

34 Pravilnik o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe, Narodne novine, br. 39/20.

35 Područja na moru na kojima se nalaze položeni podmorski kabeli, cjevovodi i ispusti moraju biti ucrtani i opisani u službenim pomorskim navigacijskim kartama i publikacijama te objavljeni u *Oglasu za pomorce*. Posebne oznake obojene se žutom bojom, a po obliku moraju biti različite od ostalih oznaka predviđenih Pravilnikom. Posebne oznake mogu nositi žuti znak „X“ na vrhu oznake te se mogu upisivati brojevi, odnosno slova da bi se istaknula njihova namjena. Svjetlo posebnih oznaka žute je boje bilo kojeg ritma, ali različitog od ritma određenog za oznake kardinalnog (osnovnog) sustava, oznake usamljene opasnosti i oznake sigurnih voda.

36 Plovput d.o.o. vodi brigu o postavljanju posebnih oznaka zbog osiguravanja plovnih puteva radi sigurnosti plovidbe, ali i zaštite svih objekata, pa tako i podmorskih kabela i cjevovoda. Najčešća oštećenja podmorskih kablova i cjevovoda nastaju od ribarskih brodova i mreža. Postotak oštećene podmorske infrastrukture penje se gotovo do 45 %, a samo oštećenje dovodi do prekida prijenosa signala ili opskrbe, kao i do znatnih materijalnih troškova. Kao mogući izvor oštećenja podmorskih kabela svakako je i sidrenje brodova.

dostaviti Plovputu podatke o objektima sigurnosti plovidbe.³⁷ Plovput odgovara za vjerodostojnost evidentiranja unesenih i preuzetih podataka te za određivanje osobe ovlaštene za upis podataka u Registar, dok je odgovornost za točno i pravodobno unošenje podataka pripisana obveznicima održavanja objekata sigurnosti plovidbe. Člankom 50. Pravilnika o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe propisan je postupak prijave neispravnosti objekta sigurnosti plovidbe ili netočnih podataka. Obveza prijave odnosi se na svaki plovni objekt, odnosno na osobu koja je utvrdila nepravilnost. Prijava se podnosi nadležnoj lučkoj kapetaniji, s tim da je Pravilnikom o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe propisana mogućnost izravne predaje lučkoj kapetaniji (čl. 50. st. 3.) ili uz posredovanje Plovputa koji ju je dužan bez odgode dostaviti nadležnoj lučkoj kapetaniji (čl. 50. st. 2.).

Valja istaknuti kako je uspostava ovoga registra još jedan korak prema ostvarivanju transparentnog evidentiranja objekata u moru i djelatnosti koje se obavljaju u pojedinim morskim prostorima radi izbjegavanja njihove premreženosti te što bolje zaštite morskog okoliša.

6. ZAKLJUČAK

Iako u Republici Hrvatskoj postoji pravni okvir polaganja podmorskih kabela i cjevovoda, određena pravna rješenja zahtijevaju poboljšanja. Analizom pojmovnog određenja podmorskih kabela i podmorskih cjevovoda utvrđena je kolizija u odredbama unutar Pomorskog zakonika kao i Pomorskog zakonika i podzakonskih akata. Autor stoga predlaže donošenje izričite definicije podmorskih kabela i cjevovoda unutar Pomorskog zakonika uzimajući u obzir definicije u drugim relevantnim aktima radi njihova usklađivanja. Drugo rješenje ide u smjeru kategorizacije podmorskih kabela i cjevovoda u određenu kategoriju pomorskih objekata.

Pravna zaštita podmorskih kabela i cjevovoda osigurana je dopunama Pomorskog zakonika iz 2019. godine u dijelu prekršajnih odredbi. Međutim, mišljenje je autora da se prekršajna odredba o podmorskim kabelima i cjevovodima trebala regulirati kao izdvojena odredba s odgovarajućom prekršajnom mjerom (postojeća odredba obuhvaća još osam drugih prekršaja sa širokim rasponom iznosa novčane kazne).

Analizom odredbi sadržanih u Pomorskom zakoniku i Pravilniku o uvjetima za izdavanje odobrenja pokazalo se da postoje različita rješenja u definiranju ovlasti resornog ministarstva i lučke kapetanije pri izdavanju odobrenja za polaganje podmorskih kabela. U slučaju polaganja podmorskih cjevovoda i uočava se i neujednačeno nazivlje dokumenata, stoga autor smatra nužnim uskladiti predmetne odredbe te jasno definirati ulogu lučke kapetanije i nadležnog ministarstva kao

37 Registar objekata sigurnosti plovidbe sadrži osnovne atributne, navigacijske i administrativne podatke o svakom objektu sigurnosti plovidbe u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru i gospodarskom pojasu Republike Hrvatske. Navigacijski i administrativni podatci javno su dostupan sadržaj Registra koji se prikazuje na mrežnoj stranici u GIS pregledniku.

i nazive i svrhu izdavanja isprava koje se izdaju u postupku polaganja podmorske infrastrukture.

Postupak dodjele koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra u svrhu polaganja i održavanja podmorskih kabela i cjevovoda reguliran je ZPDML-om i Uredbom o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru čija rješenja nisu usklađena s pravom Europske unije i Zakonom o koncesijama. Stoga autor smatra neophodnim i neodgodivim donošenje novoga ZPDML-a te podredno reviziju odgovarajućih podzakonskih akata.

Pitanje evidencije izdanih koncesija za pravo polaganja i održavanja podmorskih kabela i cjevovoda uređeno je različitim pravilnicima koji su doneseni pod okriljem različitih ministarstava, a to su Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru i Pravilnik o Registru koncesija, tako da postoji određeni dualitet pravnog uređenja evidentiranja koncesija na pomorskom dobru. Autor pozdravlja aktivnosti Republike Hrvatske koje su usmjerene na stvaranje određenih baza podataka o položenim podmorskim kabelima i cjevovodima što će svakako pridonijeti njihovoj zaštiti, kao i boljem morskom prostornom planiranju pri čemu treba težiti usklađenosti podataka i načina vođenja tih upisnika.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Gabre, Pavao. „Sloboda polaganja i zaštita podmorskih kabela“. *Naše more* 15, br. 1-2 (1968): 27-29.
2. Jurdana, Irena, Biserka Rukavina i Sandra Tominac Coslovich. „Legal Regime Regulating the Laying and Protection of Submarine Cables in the Republic of Croatia“. *Pomorstvo* 35, br. 1 (2021): 118-127.
3. Jurdana, Irena, Biserka Rukavina i Sandra Tominac Coslovich. „Sustainable Development of Submarine Optical Cable Infrastructure: Technical and Legal Aspects“. U: *Naše more: 1st International Conference of Maritime Science and Technology*, ur. Žarko Kobojević, 222-231. Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku, 2019.
4. Staničić, Frane i Maja Bogović. „Koncesije na pomorskom dobru - odnos Zakona o koncesijama i Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama“. *Pravni vjesnik* 33, br. 1 (2017): 73-103.
5. Tuhtan Grgić, Iva. „Postupak dodjele koncesije za luku nautičkog turizma u hrvatskom pravu“. U: *Novi pravni režim za marine, Modernizacija prava, Knjiga 47*, ur. Jakša Barbić, Adriana Vicenca Padovan i Vesna Skorupan Wolff, 51-89. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2019.

Pravni propisi:

1. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 11/95.
2. Odluka o davanju koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra u svrhu izgradnje podmorskog ispusta sanitarnih otpadnih voda u akvatoriju otoka Žut, Općina Murter - Kornati, Narodne novine, br. 63/21.
3. Odluka o određivanju iznosa koncesijske naknade za elektroenergetsku infrastrukturu na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 46/22.
4. Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora, Narodne novine, br. 92/08.

5. Pomorski zakonik, Narodne novine, br. 181/04., 76/07., 146/08., 61/11., 56/13., 26/15., 17/19.
6. Pravila za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, Narodne novine, br. 15/19.
7. Pravilnik o Registru koncesija, Narodne novine, br. 1/18.
8. Pravilnik o sustavu obilježavanja plovnih putova i objektima sigurnosti plovidbe, Narodne novine, br. 39/20.
9. Pravilnik o Upisniku koncesija na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 176/04.
10. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za polaganje cjevovoda i održavanje podmorskih kabela i cjevovoda u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 126/07.
11. Pravilnik o vođenju upisnika brodova, najvišoj dopuštenoj starosti i tehničkim uvjetima za upis u upisnik brodova, Narodne novine, br. 13/20.
12. Uredba o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina od državnog i područnog (regionalnog) značaja, Narodne novine, br. 37/14., 154/14.
13. Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru, Narodne novine, br. 23/04., 101/04., 39/06., 63/08., 125/10., 102/11., 83/12., 10/17.
14. Zakon o koncesijama, Narodne novine, br. 69/17., 107/20.
15. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, br. 158/03., 100/04., 141/06., 38/09., 123/11., 56/16., 98/19.
16. Zakon o tržištu električne energije, Narodne novine, br. 111/21.

Mrežne stranice:

1. *Međunarodni odbor za zaštitu kabela*. Pristup 27. siječnja 2022. <https://www.iscpc.org>
2. *Ramski Internet portal*. Pristup 27. siječnja 2022. <https://www.rama-prozor.info/clanak/ovim-kablovima-se-prenosi-99-posto-svih-podataka/23054>
3. Snježana Frković. *Određivanje pomorskog dobra*. Pristup 20. siječnja 2023. <https://www.hgk.hr/documents/predavanje-frkovic5a13ed4b58c94.pdf>

Biserka Rukavina*

Summary

CONTRIBUTION TO THE DISCUSSION ON THE LEGAL REGULATION OF LAYING SUBMARINE CABLES AND PIPELINES IN THE REPUBLIC OF CROATIA

In the Republic of Croatia, there is no unique regulation on the procedure and conditions for laying submarine cables and pipelines. However, several legal acts contain the relevant provisions. Therefore, one of the objectives of this paper is to present and analyze laws and bylaws that directly or indirectly regulate the issue of laying and maintenance of submarine cables and pipelines, indicating whether the existing legal framework is appropriate. The paper also discusses the extent to which there is the terminological and substantive uniformity of the key terms of laying and maintaining submarine cables and pipelines. The lack of uniform terminology leads to legal uncertainty and diverse application and practices by individual stakeholders. A special attention is given to the procedure of issuing permit for the installation of submarine cable infrastructure and obtaining a concession for the installation of submarine cables and pipelines. Considering that transparency and availability of data on issued concessions and concession holders are crucial, the author will provide a critical review of a certain dualism in applying the Ordinance on the Register of Concessions and the Ordinance on the Register of Concessions on Maritime Domain with indications of possible improvements. The conclusion provided an assessment of the legal regulation of laying and maintaining submarine cable infrastructure, as well as proposals for possible new legal solutions to improve the research area.

Keywords: *submarine cables and pipelines; permit; concession for special use of maritime domain; registers.*

* Biserka Rukavina, Ph.D., Associate Professor, University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies; biserka.rukavina@pfri.uniri.hr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4522-7087>.

